

מסורת הש"ס

(א) וְזֶה כֹחַ: [לְשׁוֹן קַט: וְזֶה] (ב) [בְּיָקָו: וְזֶה, ח, ג] [שָׁמַע נָבִי: וְזֶה] (ד) לְשׁוֹן זָבֵל: סְפָרִים נָלֵךְ. (ה) [בְּיָקָו מִגַּד: בְּיָד קִסְיָה, ח, ב] בְּרִינָן לֹא גִרְסָה הִכָּה עִידוּת אֶלֶף בְּיוֹנוֹת לְחוּד לְדַרְבִּי שֶׁשָׁת קִיּוּמִינָן הִכָּה לֹלֵךְ בְּעֵי לְמִמָּר דְּלֹאֵת לִיה נִמְנֵי עִידוּת וְטוֹעַת הוּא שֶׁנֶּפֶל בְּסָפָרִים הִהָה לְדוֹקוּמָה לִךְ הִכִּי לְעֵיל לְרֹב נִמְנָן וְקוּ"ל: מִהֲרַש"ף, (ו) [גִּיטִין מִת: וְזֶה] (ז) יוֹל וְיִחוּר וְיִתְנַעֵט כִּי לְפִיךְ הִי שֵׁנִים, רַש"ל, (ח) מִלֵּת כִּכָּה נְעוּשֶׁת נֶפֶל בְּדַרְבִּי מוֹסִי: וְזֶה אֶלֶף גְּבִי מִכִּרֵּת שְׁדֵה כִי מִהֲרַש"ף ע"ש, ט) [בְּיָקָו נָלֵךְ: וְזֶה אֶלֶף אֶתֶּם וְנִמְנָן קִיֵּת וְזֶהן אֲבִיבִין]

מוסף רש"י

היה לך להפער את שלך. ולא היה לך למנוח לי קרקע בשביל טורק משנת (רשב"ם) ב"ב קס"ו. יתומים. בני מלטה. שבנו קרקע. מן הלוה. בעל חוב. על אכיסן שנחייב לו אכיסן מעות (שם קכ"ה). חזור וגובה אותה מהן. כללי נפלה להם משנת בירוסה (על"פ צ"ב).

תוספות ר"ד

מכור לו והלכה כחכמים. והוא דאמר דקלא לביתו. פי' ציוה בשעת מיתתו שיתנו דקל א' לבתו ולא פירש באיזה רוח יתנוהו לה אוול יתמי אפילו לא יהבו לה דקלא אולא היא לגבי אחי וקדחו לה סבר רב יוסף למימר היינו מתני' א"ל אבי מי דמי התם כל חד וחד מצי מרחי' ליה הכא דקלא גבוייהו הוא פי' התם כל א' וא' אומר אין דרכך אצל אלא אצל חברי אבל הכא לכל אחד יש לו מה הדקל חלק שאילו היו נוטלים היה הדקל קודם שיהלוקו היה מחמטט חלקו של כל א' וא'. מאי קתנייהו וליבנו לה דקלא ולחריד ליפלנו מרישא. והוא דאמר דקלא לביתו שכיב ושכב אחי פלגי דיקלי יחב רב אשי וקדחו דממה נפשך איכא רוחא לנבעל ויבורית דלי חצריה קדים צרישא וגבי איכא גביה עידיה ובינונית ויבורית ומגבי להאיך בינונית וגבי איכו קדים ויבורית הויה גביה שני חצאי דקלים שהיה לו בשותפות עם א' מיבעיא ליה לרב אשי אם יכילין לטלקא באותן שני חצאי דקלים או דלמא דיקלא א' משמע ולא שני חצאי דקלים א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי המהורגיא משימה דרבינא קרו איניש לתרי' פלגי דיקלי דיקלא: **מתני'** המוציא שטר חוב על חברו והלה הוציא שמכר לו את השדה אדמון אומר אילו הייתי חייב לך היה לך להפער את שלך כשמכרת לי את השדה וחכ"א זה היה פקח שמכר לו את השדה שיכול למשכנו. פי' המלוה הוציא שטר חוב על הלוה והלוה הוציא שטר המלוה בפניהם שמכר לו המלוה שדה ואומר שטרך הוא מוויף או פרוע שאילו חייב הייתי לך להם מכרת השדה שלך ולא בית המעות בחובך וחכ"א זה המלוה היה פקח שמכר לו את השדה והלה הוציא שטרך

מתני' והלה הוציא שמכר לו שדה. הלוה הוציא עליו שטר מכירה מאחרת לשטר ההלוה ואומר שטרך מוויף או פרוע שאם הייתי חייב לך לא היית מוכר לי את השדה שהיה לך לגבות את חובך: זה היה פקח שמכר לו את השדה. לפי שהיה זה מכירת מטלטלי ואל היה לו מהיכן ימשכנו על חובו ועכשיו יכול את הקרקע: **גמ'** **באפרא** שהלוקח יביט וזוי והדר **כצני** שטר מכירה כונו **עלמא** לא פליגי. שהיה למוכר לעצב בחובו המעות שקיבל ולא יכמוז לו השטר וכיון שכתבו הוכיח שאין לו עליו חוב: **למימסר מודעא**. ואיני מוכר לו אלא שאוכל למשכנו: **חברא** איס ליה. ויודיעהו ולא יקח עוד השדה: **מתני'** שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה. לראובן על שמעון ושמעון על ראובן שטר שהוציאו לראובן מוקדם ושל שמעון מאחרת: יכול שמעון לומר לראובן: אינו חייב הייתי לך. כדברי שטרך כיצד אתה לזה ממני אחרי כן היה לך למצוה את חובך ממני: זה גובה וזה גובה. אפילו החוב שזה אין אומרים יעבד זה מלוה של חברו בעציל מלוה שהלוה אלא צ"ד יורדין לנכסי כל אחד ומגבין לשכנגדו את חובו: **גמ'** הפוכי **מטרפא** למע לי. הנושא שני מלכופין של עור ומשאן שזה מה יתרין לו להפוך של ימין לשמאל ושל שמאל לימין: **בשלו** כן שמין. מה שאמרו חכמים בשל חוב צבינונית בקרקעות הלוה שמין שאם יש ללוה שדה שהיא צבינונית לכל אדם ואכלו היא עידיה ששאר שדותיו גרועות הימנה אין צ"ח גובה הימנה: ורז **ששם פכר בשל כל אדם** כן שמין. וסוף סוף כי הדר אחי האלי למגיגי צבינונית שהיתה שלו שקיל: ולרז **נחמץ** נהי נמי דבשלו כן שמין מלא **חזית** כו': **סוף סוף כי אסו למגיגי כדבי הדדי אסו**. שהרי שניה הוציאו שטרומיהן צבית דין: **מר פכר בשלו** **כן שמין**. ולאו הפוכי מטרפא הוא דממה נפשך איכא רוחא לנבעל ויבורית דלי חצריה קדים צרישא וגבי איכא גביה עידיה ובינונית ויבורית ומגבי להאיך בינונית וגבי איכו קדים ויבורית הויה גביה שני חצאי דקלים שהיה לו בשותפות עם א' מיבעיא ליה לרב אשי אם יכילין לטלקא באותן שני חצאי דקלים או דלמא דיקלא א' משמע ולא שני חצאי דקלים א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי המהורגיא משימה דרבינא קרו איניש לתרי' פלגי דיקלי דיקלא: **מתני'** המוציא שטר חוב על חברו והלה הוציא שמכר לו את השדה אדמון אומר אילו הייתי חייב לך היה לך להפער את שלך כשמכרת לי את השדה וחכ"א זה היה פקח שמכר לו את השדה שיכול למשכנו. פי' המלוה הוציא שטר חוב על הלוה והלוה הוציא שטר המלוה בפניהם שמכר לו המלוה שדה ואומר שטרך הוא מוויף או פרוע שאילו חייב הייתי לך להם מכרת השדה שלך ולא בית המעות בחובך וחכ"א זה המלוה היה פקח שמכר לו את השדה והלה הוציא שטרך

שלא יוכל הנושה למצוה עד עשר שנים דאיכא רוחא דהמתנה: **אילימא ראשון לעשר**. ושני בא אכלו לסקוף שנה ולוה לחמש: **בבא לימא אדמון** כו' **הא לא מטא זמניה**. וזוה היה לו לזה שהלוה ויתבענו לסקוף חמש ועדיין יהא חובו מעוכב צידו עד השלמת עשר משהא פרוע לו בחובו: אי דמטא זמניה. אם שלמו חמשת השנים כשצא המלוה ללוות מן הלוה: **מ"ט דרבנן**. דמכשרי שטרו של מלוה ראשון הרי הגיע זמנו והיה לו למצוה ולא ללוות דעבד לזה לאיש מלוה: **לא צריכא דאסא**. לגביה ולוה הימנו ציומא דמשלם חמש: **ציסמי עסקינן**. שמת אחד מה יתומים צאים ומתעשים ואין להם קרקע שהיה שנקגס גובה שטרו מהן דלא משעבדי מטלטלי דיתמי לבעל חוב: ה"ג ולוקמה דאית להו **ליסמי ויבורית ואותן** **כי לרדייה עידיה ובינונית דלי נמי בשל כל אדם** כן שמין אין נפרעים כו': **מתני'** ג' ארלוס נשואין. שלם ארלוס הן בארץ ישראל חלוקות לענין נשואי אשה שאם נשא אשה צאחת מהן אינו יכול לכופס לילך אחרייו מארץ אל ארץ: אין מוואיין. מוואי לזו לא מעיר לעיר ולא מכרך לכרך. כרך גדול מעיר והוא מקום שזוקים ומכל סביביו צאים שם לסחורה וכל דצר מואי צו:

היה פקח שמכר לו את שדהו מפני שלא היו לו אלא מטלטלין ואם היה בא למשכנו היה מסתירן לפיכך מכר שדהו לו שיוכל למשכנו ואפי' שדה אחרת היה ירא שמא היה משועבד לאחרים אבל אם המלוה קנה לאחר מכן שדה מן הלוה מודו רבנן שיוכל לומר לו אילו חייב הייתי לך למה נתת לי מעות ולא גבית אותן בחובך ולית ליה למלוה שום טענה לומר לו: באחר דיהבי וזוי והדר כתיבי שטרא כ"ע לא פליגי דמצא א"ל היה לך להפער את שלך כי פליגי באחר דכתיבי שטרא והדר יהבו וזוי אדמון סבר איבעי לך למימסר מודעא אשטרא ורבנן אמרי חתך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה והלכה כחכמים: **מתני'** שנים שהוציאו ש"ח זה על זה אדמון אומר אילו חייב הייתי לך כיצד אתה לזה ממני וחכ"א זה היה שטר חובו וזה גובה שטר חובו. פי' ראובן הוציא שטר חוב על שמעון שהלוהו מנה ושמעון הוציא שטר חוב על ראובן שהלוהו מנה שטרו של שמעון הוא מאחר לשטרו של ראובן אדמון אומר יכול שמעון לומר לראובן אילו חייב הייתי לך כמו שכותב בשטרך למה חזרת ולוית ממני מנה ולא גבית אותו הנה ממני בחובך מי הביאך לקחת ממני בהלואה ולעשות

שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

ורבנן חברך חברא אית צ"ה. והא דמסקינן לעיל אליבא דכולי עלמא דלא איבעי ליה למימסר מודעא גבי לעצמו לא איצד וזומו דלמרינן חזקך חצרה אית ליה יש לומר דלא דמי דמה שעשה סימן לא הוה כל כך הודאה כמו הכא שהוציא שמכר לו את השדה הילכך לא איבעי ליה למימסר מודעא אצל חזק הודאה פליגי דדמיא טפי להודאה ולפרש"י אחי שפיר דלעיל ודאי לא הוה ליה למעער למימסר מודעא דללמא שמע המוכר לו שדה מהא וימנע למוכרה ויהיה לו הפסד שלא ימלא שדות לקנות אצל ה' הכא גבי מכירת שדה אינו כל כך הפסד דהרבה לוקמים ימלא דלמרי אינשי וצין קנית זצינת אפסקתו: **סוף סוף כי אתו צמיגי בהדי** **חדרי קאתו**. אע"ג דנוקדין למצוה מחילה היכא דלית ליה פסידא אין נוקדין דממוכה התם (ב"ק דף מו: ושם) טעמא כגון דילי נכסיה: **ש"לש ארצות אנשואין**. מוספתא צ"ל צומן שהיה מיהודה ואירס ציהודה או צן גליל שאירס בגליל או צן גליל אצל צן יהודה שאירס בגליל או צן גליל שאירס ציהודה כופין אותה לצאת שעל מנת כי נשאה: הכי

עלמא עידית ועידית בינונית ובינונית ויבורית ודאי הפוכי מטרתא הוא כי פליגי ראית ליה אחד בינונית ולחד ויבורית רב נחמן סבר היה גובה וזה גובה קסבר בשלו הן שמין אתי בעל ויבורית וגבי ליה לבינונית דהוה גביה עידית ואתא ההוא ושקיל ויבורית ורב ששת אמר הפוכי מטרתא למה לי קסבר בשל כל אדם הן שמין סוף סוף כי אתי ההוא בינונית דנפשיה קשקיל ולרב נחמן מאי חזית דאתי בעל ויבורית ברישא לית בעל בינונית ברישא וליגבי ויבורית וליהדר וליגבי גיהליה לא צריכא דקדים תבעיה סוף סוף כי אתו למגבי בהדי הדדי קאתו אלא לא צריכא ראית ליה אחד עידית ובינונית ואית ליה אחד ויבורית מר סבר צ בשלו הן שמין ומר סבר בשל כל אדם הן שמין תנן וחכ"א זה גובה וזה גובה ה' תרגמה רב נחמן אליבא דרב ששת יכגון שלוה זה לעשר זה לחמש ה"ד אילימא ראשון לעשר ושני לחמש בהא לימא אדמון אילו הייתי חייב לך כיצד אתה לזה ממני הא לא מטא זמניה הא לא מטא זמניה ומו"ט דאדמון לא צריכא דאתא בההוא יומא דמשלם חמש מר סבר יעביד איניש דיויף ליומיה ומו"ס לא עביד איניש דיויף ליומיה רמי בר חמא אמר הכא ביתמי עסקינן דיתמי מיגבא גבי אנבויי לא מגבינן מינייהו והא זה גובה וזה גובה קתני זה גובה וזה ראוי לגבות ואין לו אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דזה גובה וזה גובה קתני ועוד לגביניהו ארעא ליתמי וליהדר וליגיביניהו מינייהו כדרב נחמן ודאמר ר"ג אמר רבה בר אבוא יתומים שגבו קרקע בחובת אביהן בעל חוב חזר וגובה אותן מהן קשיא ולוקמה ראית להו ליתמי ויבורית ואית ליה לרדייה ויבורית ובינונית דאולי יתמי גבו בינונית ומגבו ליה ויבורית דאי נמי בשל כל אדם הן שמין הא ה"א נפרעין מנכסי יתומים אלא מויבורית ה"ני מילי היכא דלא תפס אבל היכא דתפס תפס: **מתני'** ש"לש ארצות אנשואין יהודה ועבר הירדן והגליל אין מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך אבל באותה הארץ מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך אבל

מלתבוע את שמעון עד שהשלימה שנתו של שמעון ועכשיו אנו רואין שזמן שני השטרות הגיע לגבות קסבר רב נחמן זה גובה וזה גובה שב"ד נוקדין לנכסי כל אחד ואחד לפרוע למי שכנגדו ורב ששת סבר הפוכי מטרתא למה לי כאדם ששעון שתי משאות אחד בכחך ימינו וא' בכחך שפאלו מה נתנה להפך מזה לזה כיון שכבר שניהם שוה גם עכשיו נמי כיון שההלואות שוות ושתייהן הגיע זמןן לגבות יחד צאא הלואה כנגד הלואה והו יעמוד בשלו והו יעמוד בשלו ואמרינן דכולי עלמא עידיה ובינונית ובינונית ויבורית ודאי הפוכי מטרתא הוא כי פליגי דאית ליה אחד עידית ובינונית ואית ליה אחד ויבורית מר סבר בשלו הן שמין ומר סבר בשל כל אדם הן שמין פי' אם היו קרקעות שוות לא פליגי דהפוכי מטרתא הוא אלא כי פליגי בשאין שוות כגון שהיה לו לראובן עידית ובינונית ושמעון אין אלא ויבורית דאית שמעון וגבו מראובן בינונית כדון ב"ח והדר ראובן ושקיל משמעון ויבורית דאית בינונית נגבנה מראובן בעל אצלו עידית ולא שקיל ראובן מיניה אלא ויבורית שאין בעל חוב דינו בעידית וקסבר רב נחמן בשלו הן שמין דאע"ג

מלתבוע את שמעון עד שהשלימה שנתו של שמעון ועכשיו אנו רואין שזמן שני השטרות הגיע לגבות קסבר רב נחמן זה גובה וזה גובה שב"ד נוקדין לנכסי כל אחד ואחד לפרוע למי שכנגדו ורב ששת סבר הפוכי מטרתא למה לי כאדם ששעון שתי משאות אחד בכחך ימינו וא' בכחך שפאלו מה נתנה להפך מזה לזה כיון שכבר שניהם שוה גם עכשיו נמי כיון שההלואות שוות ושתייהן הגיע זמןן לגבות יחד צאא הלואה כנגד הלואה והו יעמוד בשלו והו יעמוד בשלו ואמרינן דכולי עלמא עידיה ובינונית ובינונית ויבורית ודאי הפוכי מטרתא הוא כי פליגי דאית ליה אחד עידית ובינונית ואית ליה אחד ויבורית מר סבר בשלו הן שמין ומר סבר בשל כל אדם הן שמין פי' אם היו קרקעות שוות לא פליגי דהפוכי מטרתא הוא אלא כי פליגי בשאין שוות כגון שהיה לו לראובן עידית ובינונית ושמעון אין אלא ויבורית דאית שמעון וגבו מראובן בינונית כדון ב"ח והדר ראובן ושקיל משמעון ויבורית דאית בינונית נגבנה מראובן בעל אצלו עידית ולא שקיל ראובן מיניה אלא ויבורית שאין בעל חוב דינו בעידית וקסבר רב נחמן בשלו הן שמין דאע"ג

מלתבוע את שמעון עד שהשלימה שנתו של שמעון ועכשיו אנו רואין שזמן שני השטרות הגיע לגבות קסבר רב נחמן זה גובה וזה גובה שב"ד נוקדין לנכסי כל אחד ואחד לפרוע למי שכנגדו ורב ששת סבר הפוכי מטרתא למה לי כאדם ששעון שתי משאות אחד בכחך ימינו וא' בכחך שפאלו מה נתנה להפך מזה לזה כיון שכבר שניהם שוה גם עכשיו נמי כיון שההלואות שוות ושתייהן הגיע זמןן לגבות יחד צאא הלואה כנגד הלואה והו יעמוד בשלו והו יעמוד בשלו ואמרינן דכולי עלמא עידיה ובינונית ובינונית ויבורית ודאי הפוכי מטרתא הוא כי פליגי דאית ליה אחד עידית ובינונית ואית ליה אחד ויבורית מר סבר בשלו הן שמין ומר סבר בשל כל אדם הן שמין פי' אם היו קרקעות שוות לא פליגי דהפוכי מטרתא הוא אלא כי פליגי בשאין שוות כגון שהיה לו לראובן עידית ובינונית ושמעון אין אלא ויבורית דאית שמעון וגבו מראובן בינונית כדון ב"ח והדר ראובן ושקיל משמעון ויבורית דאית בינונית נגבנה מראובן בעל אצלו עידית ולא שקיל ראובן מיניה אלא ויבורית שאין בעל חוב דינו בעידית וקסבר רב נחמן בשלו הן שמין דאע"ג

נראה דל"ל דל"מ לימא ליה שמעון אינו שטרך אמת.

קי.

עין משפט נר מצוה

נב א ב מיי פכ"ד מהל'
מלוה ולוה הלי"ח
טוש"ע ח"מ"ט פה סעי'
ז:

ג ג ד ה ז ז"ח ז"ח ז"ח ז"ח
טוש"ע שם סעי' ז:

נב ד טוש"ע שם סעי' ה:
נב ט מיי פ"ג מהל' אשוח
ה"ל ז סמג לאוין פא
טוש"ע אה"ע סי' עה סעי'
ז:

תוספות ר"ד (המשך)

עצמן עבד לזה לאיש מלוה ולא גבית אותו בחובך אלא ודאי נראין הדברים ששטרך מוויף הוא ואינו גובה ראובן בשטרו כלום. וחכ"א בעבור זה לא יפסל שטרו של ראובן אלא זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו. היכי דמי אי דלא מטא זמניה הא לא מטא זמניה ומו"ט דאדמון ואי דמטא זמניה הא מטא זמניה ומו"ט דרבנן פי' ההלואה האחרונה שהלוה שמעון לראובן מנה מתי היתה אם היתה עד דלא מטא זמניה דשטרא דראובן ששטרו היה עד שנה ואירס ציהודה או צן גליל שאירס בגליל או צן גליל אצל צן יהודה שאירס בגליל או צן גליל שאירס ציהודה כופין אותה לצאת שעל מנת כי נשאה: הכי

אדמון אילו חייב הייתי לך כיצד אתה לזה ממני והרי עדיין לא הגיע זמן שטרו של ראובן לגבות משמעון ועכברו זה חזר ולוה ממנו ולא יכול לגבות אותו הנה מחובו ולקח ממנו בהלואה ולא יתבטל שטרו של ראובן מפני שחזר ולוה משמעון ואי דמטא זמניה כגון שהגיעה השנה ואח"כ לוח ראובן משמעון מנה. א"כ מ"ט דרבנן שפיר קאמר אדמון (א) דילמא א"ל שמעון אילו שטריך אמת לימ לא גבית ממני המנה בחובך כיון שהגיע זמן שטרך לגבות ולקחת ממני בהלואה ועשית עצמך עבד לזה לאיש מלוה: לא צריכה ביומא דמישלם זמניה מר בעיד איניש דיויף ביומיה. פי' ביום משלמת השנה בא ראובן ולוה משמעון אדמון סבר לא עביד איניש דיויף ביומיה שכיין ללמחר יכול לתבעו את חובו מי הביאך ליקח ממנו בהלואה היום ומחר זה היום ולמחר יגבית חובי אלא ודאי מוויף הוא. וחכמים סברי עביד דיויף ביומיה שמא היה דחוק למענות ביותר ולא יכול למחיק עד למחר ולקח ממנו היום בהלואה הילכך שני השטרות קיימים והו גובה שטר חובו בזמנו והו גובה שטר חובו בזמנו. אתמר שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה רב נחמן אמר זה גובה וזה גובה ורב ששת אמר הפוכי מטרתא למה לי אלא זה עומד בשלו וזה עומד בשלו פי' כגון ראובן שהוציא שטר על שמעון שהלוהו מנה בניסן מכאן ועד שנה ודלמא ידעו שטרות שניה קיימים שהרי כשחזר שמעון הלוה מנה לראובן באייר עדיין לא הגיע זמןן של ראובן לגבות משמעון ומודה כזה אדמון דזה גובה וזה גובה כדאמרן ואירע הדבר שהמתין ראובן